

ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ КАРТА

Эдэр учуутал	Эверстова Мичилина Евгеньевна
Ухуйааччы	Слепцова Мария Николаевна
Кылаас	2
УМК	Л.В.Захарова
Уруок тиэмэтэ	Булчут бастын доѳоро - ыт
Ааѳыллар айымньы	“Булчут ыт” Н.С.Тарабукин
Уруок тиибэ	Интегрированной уруок. Айымньыны ааѳыы, ырытыы уонна оноһук оноруу уруога. (Технология, саха тыла уонна ОБЖ уруоктарын кытта сибээс)
Уруок сыала	Оѳолор “Булчут ыт” диэн айымньы ис хоһоонун, сүрүн санаатын өйдүүллэригэр, ырыталларыгар усулуобуйа тэрийии. Урут билэр билиилэригэр олобуран кичэйэн оноһук оноруу.
Уруок соруктара	
1. Үөрэтэр сорук	Билиэхтээх: Н.С.Тарабукин айар үлэтин уонна “Булчут ыт” диэн айымньыга туох туһунан кэпсэнэрин. Сатыахтаах: “Булчут ыт” диэн айымньы сүрүн санаатын быһаарарга тиэкистэн бэйэтигэр наадалааѳы булан ылыы, тус олоххо туттуу.
2. Сайыннарар сорук	Н.С.Тарабукин “Булчут ыт” диэн айымньытын ырытыыга өй үлэтин араас дьайыыларын сатаан толоруохтаах: -Оѳолор билэр-көрөр сатабылларын сайыннырыы: тэннээһин, ырынгалаһыы, дүүллэһии. -Оѳолор толкуйдуур, сангарар, бэйэ санааларын этэ үөрэнэр дьобурдарын сайыннарыы. -Оѳолор сана өйдөбүлү арыыыга өй үлэтин араас дьайыыларын сайыннырыы.
3. Иитэр сорук	Ыкка харыстабыллаах сыһыаны иитии
Уруок түмүктэрэ	
Биридимиэти үөрэтии түмүгэ	-Ааѳыы үөрүйэхтэрэ: табатык, хоһоонноохтук, өйдөбүллээхтик ааѳыы -Тиэкиһи кытта үлэ: айымньы тылын-өһүн, сүрүн санаатын ырытыы, тиэкистэн бэйэтигэр наадалааѳы булан ылыы.
Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыл	Н.С.Тарабукин “Булчут ыт” диэн айымньытын ааѳыы соругун өйдүүр, уруокка дьарыгын былаанныыр, бэйэтин ааѳыытын хонтуруолланар, алѳаһын булан көннөрүнэр, бэйэтин уонна атын киһи эппиэтин сыаналанар.
Билэр-көрөр сатабыл	Өй үлэтин дьайыыларын сатаан толорор: Кэпсээн ис хоһоонун ойуунан, аатынан сабаѳалыыр, сүрүн санаатын, ойууланар түгэннэри ырытар, түмүк онорор.
Бодоруһар сатабыл	Айымньы сүрүн санаатын ырытыыга атын киһи санаатын болѳойон истэр, ылынар уонна бэйэтин санаатын сааһылаан этэр.
Ытык өйдөбүлү инэриити түмүгэ	Ыкка харыстабыллаах сыһыаны инэриити, сахалыы сиэри-туому тутуһуу наадалааѳын өйдөөһүн

УРУОК ХААМЫЫТА

Уруок этаптара	Учуутал дьарыга (соруудахтар, ыйытыылар)	Үөрэнээччи дьарыга
<p>1. Тэрээһин чааһа Соруга: Оҕону үлэлиир турукку киллэриин, уруокка бэлэмнэнии</p>	<p>-Үтүө күнүнэн! Бары көнөтүк турдубут, уруокпутун алгыстан саҕалыаххайын.</p> <p>-Олорун. Бастаан уруокка бэлэмнитин бэрэбиэркэлиэххэин. Кинигэбит, уруучукабыт, тэтэрээкит барыта баар дуо?</p>	<p>-Үтүө күнүнэн! Бүгүнгү күн миэхэ ыраас-чэбдик буол! Араначчылыыр Аан Ийэ Дойдум Сылаас тыыннынан угуттаа, Сайаҕас санаата биэр! Дом!</p> <p>-Баар</p>
<p>2.1 Уруок соруугар таһаарар түгэн Соруга: уруок тиэмэтигэр тахсарга усулуобуйа тэрийии</p>	<p>-Экранга саха худуоһунньугун Иннокентий Пестряков хартыынатын көрөбүт. Кини Нам улууһун төрүттээбэ эбит.</p> <p>-Үчүгэйдик өйдөөн көрүн эрэ.</p> <p>-Бу хартыынаҕа тугу көрөбүтүй?</p> <p><u>Сорудах:</u></p> <p>-Бу хартыынаҕа биирдии этиитэ толкуйдаан.</p> <p>-Ким этиилэрин ааҕан иһитиннэриэй? -Эниги санаабытыгар булт диэн тугуй? -Эниги эһээлэргит аҕаларгыт убайдаргыт бултуулар дуо? -Ханнык кыыллары-көтөрдөрү бултууларый?</p>	<p>-Булт, булчут, тыатаабы, кыыллар</p> <p>Толкуйдаабыт этиилэрин ааҕан иһитиннэрэллэр.</p> <p>-Булт диэн ... -Аһаа/суох -Кус, куобах, таба</p>

	<p>-Ханник дьыл кэмигэр кустууларый? -Оҕолор, булчут киһи хайдах буолуохтааҕый? -Ханник булт тэриллэрин билэбитий? -Булчут бултуу барарыгар тугу илдэ барыахтааҕый? -Байанай диэн кимий?</p>	<p>-Саас уонна күһүн -Күүстээх, хорсун, туохтан да куттаммат... -Саа, ботуруон, буулдыа, хапкаан -Ас, саа, танас -Байанай – булт иччитэ, танарата.</p>
<p>2.2 Уруок соругун таһаары Соруга: уорэнэр соругу туруоруу, былааннааһын</p>	<p>-Ол аата бүгүн биһиги туох сыалын туруоруохпутуй? -Тугу билиэхтээхпитий? -Туохха сыһыаннаах айымньыны ааһыахпытый? -Биһиги бүгүн ааһы уруогар Николай Тарабукин “Булчут ыт” диэн айымньытын ааһыахпыт.</p>	<p>-Бултка сыһыаннаах айымньыны ааһыабыт.</p>
<p>3.1 Тиэкиһи кытта айымньыны ааһыах иннинэ үлэ Соруга: Айымньыны ылыныыга бэлэмнээһин</p>	<p>-Николай Тарабукин диэн кимин билэбит дуо? -Николай Саввич Тарабукин - эбээн литэрэтиирэтин төрүттээчи. Кини омугунан эбээн эбит. Хоту олоһор буолан бултка сыһыаннаах кэпсээннэри суруйбут. <i>(Мария Николаевна оскуола библиотекатыгар баар Николай Тарабукин кинигэлэрин туһунан кэпсиһир)</i> -Оҕолор, эһиги санааһытыгар «Булчут ыт» диэн айымньыга туох кэпсээнэрэ буолуой? -Бу хартыынаны болҕойон көрүн эрэ. -Ыт хайаабыты? Хайдах быһыыны онорбута буолуой?</p>	<p>-Суруйааччы Санааларын үллэстэллэр, сабаҕалыылар.</p>

	<p>-Чэ, аағыаххайын. -БІт хайдах быһыны онгорбутун билиэхпит.</p>	
<p>3.2.Тиэкини кытта айымньыны ааҕа олон үлэ Соруга: Айымньы ис хоһоонун өйдүүлэригэр усулуобуйаны тэрийии</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>Айымньыны кытта билсиһии</u> <u>Сорудах:</u> Кинигэбитин 133 сирэйгэ арыябыт. Ааҕан саҕалыаххайын. Бастаан миигин кытта тэннэ сирдэтэн, искитигэр аағын. Куоттарбакка, ыксаабакка, миигин кытта тэннэ ааҕабыт. ● <u>Айымньыны хайдах ылыммыттарын бэрэбиэркэлээһин</u> <u>Сорудах:</u> -Туох туһунан кэпсэммитий? -Тугу өйдөөтүгүт? -Туох буолбут эбитий? -Сүрүн дьоруой аата ким диэний? -Онтон Байбал доҕорун аата ким диэний? -Сындыыс диэн тылы хайдах өйдүүгүтүй? ● <u>Айымньыны абзацтарынан аағыы, ырытыы</u> 1 абзац -Билигин ырыта-ырыта абзацтарынан аағыахпыт.Бэйэ-бэйэбитигэр мэхэйдээбэппит, ааҕар кэмнэригэр сирдэтэн, испитигэр ааҕабыт. Бастакы абзаһы аағыаҕа ... Ырытыы -Байбал доҕорун, ытын аата ким диэний? -Байбал ытыныын ханна бардылар? 	<p>Бастаан учууталы кытта сирдэтэн, истэригэр ааҕаллар.</p> <p>Тугу өйдөөбүттэрин, айымньынын хайдах ылыммыттарын кэпсииллэр</p> <p>-Байбал -Сындыыс -БІт</p> <p><i>Быйыл Байбал соботоҕун бултаата. Биир күн Сындыыстын эмиэ бултуу бардылар.</i></p> <p>-Сындыыс. -Бултуу.</p>

2 абзац

-Салғыы аағыаға ...

-Бу абзац салғыытын аағыаға ...

Ырытыы

-Туох буолбутуй?

-Уол туохтан ыксаата?

-Доҕорун Сындыыһы хайдах өрөһүйдэ?

-Өрөһүйдэ диэн тылы хайдах өйдүүгүтүй?

-Өрөһүйдэ диэн тылы атыннык туох диэххэ сөбүй?

(Саха тылын уруогун кытта сибээс)

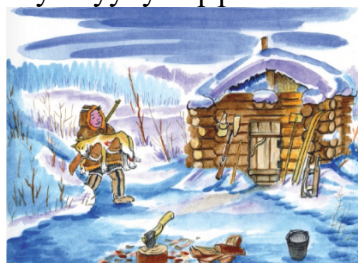
-Оччотугар доҕорун Сындыыһы хайдах быыһаата?

Тылбытын байытабыт:

-Билбэт тылларгыт бааллар дуо?

-Үүтээн - ойуурга булчут олорор дьиэтэ.

-Бу ойууну көрүн

-Үүтээн бу турар. Кыракый дьиэ.

Арай сис тыа диэки эмискэ бөрөлөр улуйдулар. Онуоха Сындыыс кутуруга эрэ көстөн хаалла. Уол ытын кэнниттэн сүүрдэ. Утары ыта сүүрэн иһэр эбит. Кэнниттэн хас да бөрө экирэтэн кэлэн, ыты хаарга төкүнүттүлэр.

Байбал ыксаата, сүүрэн иһэн биэстэ субуруччу ытта. Баһылык бөрө суллан түстэ. Иккис бөрө эмиэ оҕунна. Оттон атыттар куоттулар. Ыт хата бааһырбыт эрэ. Уол ытын көтөбөн үүтээнигэр хойут кэллэ.

Тугу өйдөөбүттэрин кэпсииллэр, ырыталлар, санааларын үллэстэллэр.

...

-Быыһаата

	<p>-Үүтээнгэ киирэ сылдыбыккыт дуо? Тыаба, ойуурга турар.</p> <p>-Үүтээнгэ диэн тылы ырытыаххайын эрэ. Тыл олобо – үүтээн Сыһыарыыта - нэ -Хас дорбооннообуй? -Хас буукубалаабый? -Хас сүһүөхтээбый? (Саха тылын уруогун кытта сибээс)</p> <p>-Оболоор, болбойон көрүн эрэ. Бу Байбал Сындыыһы көтөбөн үүтээнигэр киллэрэн эрэр дии. -Оо, салгыы туох буолбута буолуой? -Ааһаххайын эрэ.</p> <p>3 абзац -Бүтэник абзаһы ааһаба ...</p> <p>Ырытыы -Салгыы туох буолла, туохтан үөрдүлэр?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тиэкиһи чаастарын араарыы <p>Сорудах -Кэпсээни искитигэр ааһын, бииргэ үөрэнэр оҕолоргутугар мэхэйдээбэккэ.</p> <p>-Кэпсээнгэ бу маннык былаан сөп түбэхэр дуо? Дакаастаан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Байбал-булчут 2. Киирсии 3. Үөрүү <p>1 чааһын ким кэпсиэй? 2 чааһын ким кэпсиэй? 3 чааһын ким кэпсиэй?</p>	<p>Тыл олобо – үүтээн Сыһыарыыта - нэ 6 дорбоонноох 8 буукубалаах 3 сүһүөхтээх</p> <p><i>Сотору Сындыыс үтүөрдэ. Үөрүү бөбө буолла.</i></p> <p>-Сындыыс үтүөрдэ.</p> <p>Истэригэр ааһаллар</p> <p>Дакаастыыллар</p> <p>Чаастарга арааран кэпсииллэр.</p>
--	---	--

(ОБЖ уруогун кытта сибээс, памятка оноруу, алын кылаас оѳолоругар тарѳатыы)

-Аны билигин ааѳа сылдыар айымныбытын үлдү булар наадатган оригами ньыматын туһанан тугу оноруохпутуй?

-Бүгүн урукпут салѳытыгар биһиги Байбал доѳорун Сындыыһы убаастаан закладка оноруохпут.

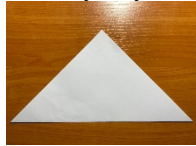
-Хас биирдиигитигэр А4 түнэтиэм.

-Оригами ньыматын туһанан, закладка оноруохпут.

-Оригами базовой фигуратар тух этэй?

-Үлэбитин саѳалыбыт. Бүк тутаммыт квадрат кырыйабыт.

-Үс муннук тахсарын курдук гына бүк тутабыт.

-Икки ойѳос муннуктарын ортоку муннукка холбуубут.

-Биир муннугун аллараа өттүгэр холбуубут.

-Муннуктары иһигэр угабыт.

-Закладка

-Квадрат

	 <p>-Манньк тахсыахтаах.</p> <p>-Кулгаахтарын, харахтарын, муннун, тылын, кутуругун, ураанныгыгын, бээтинэлэрин кырыйан бэлэмниибит.</p> <p>-Килиэйдиибит.</p> <p><i>(Технология уроогун кытта сибээс)</i></p> <p>-Биир-биир дуоска иннигэр тахсан көрдөрүү, сыаналаныы.</p>	
<p>4.1.Бэйэ өйдөбүлүн сыаналаныы</p>	<p>-Кэпсээн ааптара ким этэй? -Бу кэпсээн энигини туохха үөрэттэ? -Туох эмэ сана санаа үөскээтэ дуо</p>	<p>-Николай Тарабукин -Ыты кытта сыһыанна... ...</p>
<p>4.2.Бэйэ дьарыгын сыаналаныы</p>	<p>- Уруокка хайдах үлэлээбиккитин сыаналанын эрэ. - Ким этиэй?</p>	<p>Дьарыктарын, хайдах үлэлээбиттэрин сыаналаналлар</p>

	- Бүтэрбэтэх оҕолор, дьибжитигэр ситэрээрин. - Уруокка көхтөөх кыттыыны ылбыккытыгар махтанабын!	